

Jeśli ciekawości masz przyptywy,
widzisz w tym już pozytywy
albo masz dobre motywy
poznaj dziś:

feminaty^{my}wy

futurolożka
(2019, MoncoPL)

kryminolożka
(2011, MoncoPL)

onkolożka
(2009, MoncoPL)

ministra
(2008, SNŻP)

gościni
(2005, NKJP Pelcra)

edytorka
(1988, SNŻP)

zwierzchniczka
(1977, SNŻP)

legitymistka
(1961, SNŻP)

listonoszka
(1950, SNŻP)

okulistka
(1949, SNŻP)

maszynistka
(1932, NKJP PoliQarp)

ochroniarka
(1922, SNŻP)

informatyczka
(1900, NKJP PoliQarp)

złoczyńczyni
(1895, SNŻP)

SPOSOBY TWORZENIA NAZW ŻEŃSKICH

Feminatywy to żeńskie nazwy osobowe; obejmują głównie nazwy zawodów i profesji, nazwy stanowisk i pełnionych funkcji społecznych, tytuły zawodowe i naukowe, które uznawane są za prestiżowe.

Istnieje kilka sposobów na utworzenie nazw żeńskich:

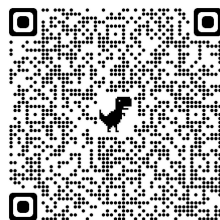
- przyrostek **-ka**, np. *doktorka, psycholożka, prawniczka, architektka*
- przyrostek **-yni/-ini**, np. *radczyjni, znawczyjni, naukowczyjni*,
- inne przyrostki: **-owa**, np. *szefowa*; **-anka**, np. *posłanka*;
-yca/ica, np. *wampirzyca, czarownica*
- zmiana końcówki na żeńską **-a**, np. *magistra, radna*

GENDER EQUALITY PLAN

czyli *Plan Równości Płci* to normy prawne zapewniające każdemu bez względu na wiek, niepełnosprawność, płeć lub tożsamość płciową oraz inne indywidualne cechy, pełen udział we wszystkich sferach życia, w tym także w życiu akademickim jako równy członek tejże wspólnoty. Celem *Gender Equality Plan* jest m.in. podniesienie świadomości i zmiana postaw w obszarze równości płci, zwiększenie szacunku dla różnorodności.

OPINIA RADY JĘZYKA POLSKIEGO

25 listopada 2019 r.: „Większość argumentów przeciw tworzeniu nazw żeńskich jest pozbawiona podstaw. Jednakowe brzmienie nazw żeńskich i innych wyrazów, np. *pilotka* jako kobieta i jako czapka, nie jest bardziej kłopotliwe niż np. zbieżność brzmień rzeczowników *pilot* 'osoba' i *pilot* 'urządzenie sterujące'. Trudne zbitki spółgłoskowe, np. w słowie *chirurgka*, nie muszą przeszkadzać tym, którzy wypowiadają bez oporu słowa *zmarszczka* czy *bezwzględny* (5 spółgłosek)”.

Czy tylko Polacy sprzeczzają się o feminatywy?

Nie. Brytyjczycy dyskutują o potrzebie używania tzw. **gender-neutral language**, który nie akcentowałby uprzywilejowanej pozycji mężczyzn. Stąd propozycja, by mówić **chairperson** (a nie: *chairman*), **humankind** (nie: *mankind*), **police officer** (nie: *policeman*). Dyskusja o feminizacji męskich form toczy się także w społeczeństwie francuskim, czego śladem jest na przykład książka Bernarda Cerquigliniego **Le ministre est enceinte**, czyli „minister jest w ciąży”.

La professoressa con capelli raccolti in un chignon...

Sprawy końcówek nazw żeńskich zostały w języku włoskim szczegółowo określone, m.in. **la panettiera**, **la medica**, **la studentessa**, **la parlamentare**, **la procuratrice**. Pełną listę żeńskich form nazw zawodów opracowała Cecilia Robustelli w dokumencie **Donne, grammatica e media**. Widoczność kobiet w języku włoskim dotyczy również sposobu, w jaki się o nich pisze; głównie z perspektywy urody, przy użyciu zdrobnień i form pieśczośliwych. **Zatem sama obecność feminatywów nie wystarcza do zmiany postawy społecznej.**

Akcentować różnice?

Caroline Perez w książce *Invisible women* pisze o tym, jak w życiu codziennym ignoruje się różnice między kobietami i mężczyznami w taki sposób, że przyjmuje się za uniwersalne to, co męskie. Na przykład w testach bezpieczeństwa nowych samochodów bierze udział **manekin** zbudowany jak mężczyzna (ma 177 centymetrów wzrostu i waży 76 kilogramów, jest więc znacznie wyższy i cięższy niż przeciętna kobieta). Kiedy w 2011 roku w końcu w teście wzięła udział „**manekinka**” (model zbudowany jak kobieta) okazało się, że jest znacznie bardziej narażona na niebezpieczeństwo. Szacuje się, że w razie wypadku ryzyko wystąpienia poważnych urazów jest o 47 procent wyższe u kobiet niż u mężczyzn. **Samochody, które zapewniają bezpieczeństwo kierowcom, nie zapewniają go kierowczyniom.**

Co z językami bez rodzaju gramatycznego?

The World Atlas of Language Structures podaje, że na **256** najważniejszych języków świata (łącznie jest ich około siedem tysięcy) **145** w ogóle nie ma rodzaju gramatycznego, **50** ma dwa rodzaje, **26** – trzy, **12** – cztery, a **24** – pięć lub więcej. Czy struktura rodzajowa wpływa na organizację życia społecznego i politycznego w kraju, którego mieszkańcy się nim posługują? Niekoniecznie. Widoczność kobiet w przestrzeni publicznej krajów Bliskiego Wschodu należy do najniższych na świecie, chociaż w języku arabskim występuje prawie dokładna symetria płciowa, a w języku perskim w ogóle nie istnieją rodzaje gramatyczne. **Nie należy przeceniać roli gramatyki, ale warto widzieć w języku narzędzie wspierające szeroko rozumiane przemiany.**